

Aigakēra "Livli" ulzādamist tygub

Akateeminen Heimoklubi Helsinkis.

Septembör.

 Īnda 10° sant.

Kūdöz aigast.

Mat. 6, 31-33.

Algid siz murtigid rō-
 kandōs: Mis mēg syöm? Või mis
 mēg jūom? Või mis mēg ē-
 dōm? Kyl pagand nōvtōbōd ama
 sīe tagan, aga tād touvili
 Iza tīedab, ku tādōn um va-
 jag sīeda ammō. Aga nōvtigid
 ezmōks tām vald ja ōigōm
 tagan ja tādōn sēb andtōt
 se ama.

Leb yllist sōnad Kris-
 tus mittōsuggō āb tā mēdi
 radzīntē laiskandimiz ja ilm
 tyōdō pīlimiz pāl, āb ka
 laz mēg kievammielistiz ja
 ilm mingist ūoltimist yļ
 ents, nānt pāvad jelam, mis
 ta mādōn um andōn. Jumal
 mēļ ja tāmi um, ku mādōn
 um tyōdō tīemōst ja ūoltō-
 mōst yļ ents jegapāvviz lē-
 ba. Ka Apostōļ Paulus kītōb:
 "Ku āz mingi āb tā tyōdō
 tīedō, sīen āb ūo ka syō-
 mōst." 12 Tes. 3, 10. Ku mād Izand
 Jezus Kristus sīdsō kītōb,
 ku algid murtigid yļ sīe,
 mis mēg syöm, jūom ja ēdōm,
 siz se āb tānt sīeda, ku
 mēg vōim istō kādud syļs,
 laiskandōs ja vodlōs, laz Ju-
 mal pangō mādōn syōmnaigō
 sūzō ja ārōnd salgō. Murti-
 mi, yļ mis izand Jezus sīd-
 sō rōkandōb um tuoi, āb se,
 mis um jegapāvvi tyō ja
 ūoltami. Mēg vōim amast sy-
 damōst ja kīerdistiz ents
 tyōdō tīedō ja ūoltō yļ
 ama, mis mādōn um vajag
 ja sīegid vabad vōlda amast
 murtimizōst, se um amast lōi-
 gast murtimizōst. Kārtami ja
 murtimi yļ sellist azad,
 mis ābyļ āb ūot mād joudsō
 ja vōimizōs, aga kyl set
 Jumal kāds, āb lā kubbō
 mād ristliz uskōks.

Jezus Kristus tāb sīd-
 sō pānda mādōn mōtlōm yļ
 sīe, mis pierast mēg ōigistiz
 māilmas jelam, ja ku mād-
 dōn ents leja āb ūo pan-
 mōst ezmizō kūožō sīe mā-
 ilma jelamizōs. Ta tāb nāgļō,
 ku mādōn ama sūr aza sīes
 māilmas um ūoltimi yļ ents
 jeng, kīerō sīe Jumal jūr,
 votsō Jumal valdō ja ajjō
 entsta sīe ōigōm tagan, āb
 leja jōvam ja jegapāvviz lē-
 ba tagan.

Mād jelami sīdsō, mā
 pāl, um līti ja ku se līb
 loptōt, siz tulab igani je-
 lami Jumal valds. Aga kuj
 mēg sīn pāzzōm, āz āb līm
 sīdsō jellōs tām valdō vot-
 sōnd ja set murtōnd yļ ents
 leja: Mis mēg syöm, mis mēg
 jūom, mis mēg ēdōm; ku āb
 līm murtōnd yļ ents jeng,
 kus se līb, ku leja kuolōb.
 Sīepierast algōm unnōm jara,
 ku mādōn um ama ezmōks
 ūoltōmōst yļ ents jeng ja
 siz set yļ leja.

Aga kuj lālam um mād-
 dōn patlistōn lūotō Jumal
 pāl ja jettō jara ama mur-
 timiz yļ leja, mis tīeb kā-
 raks mād jelamiz ja āb las
 arm ja rīem pāvalikist pais-
 tam mād kuoddō ja sydamō.
 Māilma um tāuz ābarmō, mis
 tulab murtimizōst yļ ents
 leja, Se tykkiz tīeb mād
 vaim ja leja vāzzōnōks. Kus
 um siz sīe mād murtimiz
 sī? Sī um mād entsis, mād
 usk pūtōksōs, mād ābusks.

Oppōm uskō, ku Jumal lapstōn
 um iza touvōs, kis yļ nānt
 ūoltōb. Uskōm, ku ta ūoltōb yļ
 mād jega pāva ja āndab
 ents taudōmōst ammō, mis mād-
 dōn um vajag, nej leja, kuj
 jeng pierast. Pidam ka miels
 David sōndi, mis ta kītōb
 Jumal ūoltimizōst yļ ents
 lapst: "Ma ūob nūr vōnd ja
 ka vanaks sānd, aga ma āb
 ūo nānd ōigistō jarajettōtō,
 āb tām sugkazant leibō
 votsōm." (D. l. 37, 25). Ne at sō-
 nad, mis vōibōd vōlda pā-
 giņdōn vīsītimizōks. Jumal um
 ustatōb vel ydstyēd, āb ka
 tām ārmastōks ūo muitizōks
 iend. Se Jumal, kīen pāl vana
 sādōks ōigist pant ents lūo-
 tōks ja ist lēt uidōļ, vel
 jelab ja ūoltōb yļ nānt,
 kis amast ents sydamōst
 ents lūotōks tām pāl panbōd
 ja tām riekidi kābōd. Āz
 ka nāntōn um mingiz kōrd
 kāndatōmōst ja pūtōkst nēmōst,
 siz se um set sīepierast,
 ku Jumal tāb nānt uskō
 lebbō kāļō ja vel emit
 tām pāl vaptlōm pānda. Aga
 ta neđi āb jeta. Ta kai-
 mōb nāntōn ents ābbō ja

āndab pāstamist entš sōna
pierrō. Ta āndab entš riku-
zōst jōva mīelkōks, ku set
mēg tapartōm ja uskōm, ku
ta um mād Iza, mād alastli
Jumal.

Siepierast pālam laz Ju-
mal a jag ulzō mād sydāmōst
lōīga murtimiz leb entš a-
lastōm sielđōm ja ābtōg, ku
mēg ama ezmōks votsōm tām
valdō ja sām juba sītšō
tām ōigist lapstōks ja pierrō
iganiz jelamiz pierrijistōks.
E.V.

Mel. Kas Dievam debesīs
ļauj valdīt...

Kis Jumal vāleksimiz ala
Um ēntsta andōn, kyl se sēb
Tām kādstō, jellōs, ka entšpala,
Ta tānda kaitsō, voidō, tāb.
Kis Jumal pālō lūotōb sīd,
Sīest āb lag tāma kunagid.

Mis ābtōb se, ku itkōm, voikōm,
Ku vājad muntōn kaibōmō?-
Mēg lālamōks set tīedō ruoikōm
Ents jelamiz, ku murtōmō.
Mād Jumal sīeda tīedab kyl,
Mis mādōn pūtōb, tīend um yļ.

Se Jumalōn um kievam tīedō,
Ku rikaz mīez lēb joutōmōks;
Nejīz ka joutōm tikkōks lēdō
Vōib pakand yd, set jōvamōks
Āb joutōmōz, āb rikuz ūo,
Sin jengōn pāstamist āb tūo.

Op, vāga voldsō, riekkō kādō,
Op, vāgiz murtō kādatō,
Siz sina sīeda kyl sād nādō,
Ku Jumal vōtab kādantō;-
Ta tīedab, mis vōid kādō sa,
K'um vajag āndab abbō Ta.

Set Jumaltō yd pāla yllō
Ja vol entš tyōsō ōigi iz,
Kāļ amast tigstō kougōn pīlō,
Kyl Jumal sīnda vonstōb siz.
Kis Jumal pālō uskōbōd,
Ne iganōs ka jelabōd.

Georg Neumark pierrō.

Heimopāvad.

Nejīz, kuj jega aigast,
ka tāmnaigast pidabōd Suomō-
Ugrō kand rovd, klēnd jūr
ka mēg līvlist ēntsta lug-
gōm, nej nimtōt "heimopāvad"
pyvad oktobör kūs. Tāmnaigast
pyvad sābōd pidtōt Ungard-
mal, Suomōs ja Eestis 17 ja
18. oktobör kū pāvis, ku kyl
jumalpālandōksis, kyl rōkis ja
kubbōlēmizis amad Suomō-Ugrō
kand rovd sābōd mādlōtōt.
Tuoim.

Lajgald pildōt

līvlist.
Āz rovvōn um interes
vaimliz jelamiz jūs, kultur
nustamiz jūs ja entš tulbiz
pierast, se nāgtōb, ku tāms
um joud jellō, ku tām sy-
damōs āb ūo kystōn tāmi,
jettō tulbiz kazamōn iza-izad
pierandōks.
Jegaykš kylđōt tiera ān-
dab vilļō, jegaykš jōvist mōt-
lōtōt mōtkōz mojub küldijiz
pāl. Sīeda um īskiz vanlikist
rouvōn mīels pidamōst, ku nānt
vaimli entsōm āb lā nāntōn
yņi kalmō.

Islandmāļ um knaš yr-
dōks, rov nāzōd ja nīzimist
opatō lapstōn piskindvolds al-
gō mittō kunagid kāddōg rov
vaimli nāg.

Mēg līvlist ūom lajgald
pildōt entš rānda kōnkad nu-
gard vail, nej jara salatōt
iz entšis, kuj mygrikist entš
ōkis, ja mādōn volks votsō-
mōst ydtuoista ja um kubbō
sāmōst muntkōks, laz vōigōm
ydtuoizōst oppō ja ydtuoista
opatō.

Mitykš rīsting āb ūo
taudli, kuođin mādōn, līvlistōn,
um pāgin pūtiksi. Ja ežmi
sūr pūtōks um entš ābouvōsti-
mi. Mēg uigōm entš izad vier-
stō ja rov nimstō : līvli.

Liepaja jālgabs um jōva
rāz līvliži. Yd at tund Maz-
irbe, tuoist Saunags, munt te-
giz Mikeltornis, Melnsils ja
Sīkrags, kylist. Ja um im
aza, ku set nānt lapst, kis
at tund Sīkrags kylast vel
rōkandōbōd entš knasistiz ki-
lijist jemakīeldō. Aga ne, kis
at tund kylast, mis nimmō
ma tās āb tā mādlō, ne
at entš rovvōn jarakādōnd
lapst, siepierast ku ne nej
uigōbōd entš rovst, ku pi-
dabōd sie ama sūr vijani-
kaks, kis neđi līvlistōks nu-
tab.

Armōd veļid ja sōzard,
kis mēg ūom ydst rov
kandst mādōn um rikaz mui-
ni aiga, at vond imlist suo-
đikšijid neme Imand j.n.k.
kas tēg sie vōit jaraunnō
kuj ne at entš rovvō ar-
mastōnd? Ne at entš pād pan-
entš rov pierast.

Mādōn at sūrd sugud,
estlist, suomlist ja ungard,
vanad kultur rovd, ouvlist
muinist aigadōks; ne āb uigōt
međi nimtō veļidōks ja sō-
zapdōks, laz kyl međi volgō
yks piski pyvtāuz. Sūr pū
jūs um pāgin, ābardōb lug,

lēdi, aga jegaykš piški lēd
um siegid ka lēd; ja mēg
vōim vōlda ukazōd, ku ūom
Suomō-Ugrōd kandst.

Uigōmōst um set nān-
tōn, kis iz lēntsta jarākiel-
dōbōd.

Kis ābārmast entš izzō
ja jemmō, se āb ārmast ka
entš syndistmādō. Māddōn um
āmadōn kubs pīlōmōst virgs
yl entš puniz, vālda, puniz,
flaga, yl entš izemā kultur
ja jōvam, ja kuj ka mēg
līvlist jelamizōs ūom laj-
gald pildōt, seļlizis mōtkis
tūm amad kubbō, luggōs
"Līvlistā."

Piški pešlinki.

Pidagid yllō
līvlist kiēl.

Juha set kōrd, armōd
līvlist, tēg ūotō sānōd rō-
kudōks ja kēradōks, ka siēs
iz "Līvlizōs" kutstōt ja pal-
dōt ābyidō kalmō entsōn v-
ni entš syndiz kiēl. Ku kāb
līvlist jūd, rānda kylis, siz
lēb vāggō muragli mēļ siestō,
mis nāb ja kulōb līvlist
aimis. Iza jemaks, muolmōd līv-
list, ne rōkandōbōd sinnōn
vastō līvlist kiēldō, aga
nānt lapst, kiēndōn um and-
tōt līvlist kiēl rāntōz,
ābmūostat syndiskiel tīenan-
dōkst kitō. Siz iza jemaks
ytiz ja tuoistiz kāļōbōd
tazantō, kuj se um tund, ku
lapst mittō suggō syndist-
kiēldō āb mūostat.

Pāgin um vanbiži, kis
sydō tabōd andō yd ja
tuoiz volmizōn, aga iz āb
tātō nādō sydō sāl, kus ta
um: ku, iz āb rōkandōt lapst-
kōks syndistkiēldō.

Ydōn ja tuoizōn se
vōib vōlda āb ūo miēl-
pierrō, ku vanbist sābōd sylv-
listōks kitōt, aga nej se
um ja sīeda um parantōmōst,
ja vōib parantō, āz set
akub jūrō.

Ma tīedab aimō Liel-
irbe kylaš, kus pār aigas-
tidi tagiz vanbist yrgist
entš pūolkazzōnd lapstkōks
rōkandō syndistkiēldō, ja tām-
sygzō voļ nej jōvist kuld-
dō, ku lapst entš syndist
kiēldō mūostabōd ka vōrō
ristingōks rōkandō. Sānōd līv-
liz kiēl rāntō ne lugist
tānda jema kutsimiz pāl.

Siest tēg nātō ku āb-
ūo obbō āb tāmpō āb mūpō

yrģō entš lapstkōks rōkandō
syndistkiēldō, yd vōi kād
aigast pierrō lapst tānča
juba rōkandōbōd, mis ne ka
skūols, laz ka set yd stūnd
nādiļōs, oppōbōd.

Ne vanbist, kis mōtlōbōd
ku lāps siestō, ku kuonhō
tāmkōks līvlist kiēldō rōkan-
dōb lēb leļkiēlsō tagah, ja
nej skūol opimist siegub, ne
jeksōbōd. Ka ne jeksōbōd, kis
kārtabōd opatō lapstōn syn-
distkiēldō. Mityks sīeda āb
kiēld tīedō. Vel tuoistiz, a-
patōt rouvz ja tieudmīed
jōva miēlsō tākst nādō, ku
līvlist kēļ yllō pīlōks, ja
yllō pīlō vōib ta set siz,
ku tēg līvlist vanbist entš
lapstkōks tānda rōkandōt.

D.V.

Muinist
Kūrōd kēļ.

Kūz aigastō tagizpēdin
(1930 a. januar kūs) voļt sies
aigakēras painatōt kaks mīn
kerrō yl muinist kūrōd kiēl.
Ni minnōn um vōimi andō
ūzi materialidi yl sie, pal-
din nej aktuēliz kyzimiz.
Ab kōgin tagizpēdin kē-
ratiz tieudmīez Ed.Šturms mād
žurnalōs "Senatne un māksla" II,
72-85 līedk. "Vilkumuižas ezera
atradumi" mis jūs voļ jpi
mōk pēlikēra, latin kiēl kēra-
tādōdōks. Tāmnaigast 27 august
kū pāvan vonštiz minnōn sie
pēlizkēra ylzōsifrō, yl nis
ma juba tieutiz Šturms zan-
dōn kēraks Rīgō.

Min transkriptsij plerrō
um mōk pēlikēra mingiz b-
dōg-aliz suomōkiēl dialekt-
muinist kūrōd kiēl nēļ sōn-
nō (nej siz mōk um tās
tīedōt ja āb import eza):
"m(ō)hiz-ditag-dikhier-(ō)pdi"
(ō killōn āb ūo tātō)- "tīe-
kōks lapsta mōk tei."

Ne at kūođin mōk pē-
lizkēran sādizist zymbolistlist
sōnad. Se tāntōks ōdōg-pūoliz
Europa yrdōks pāl brunan-
kad puoisō (Knappe) mōk nap-
saks tīedō brunanikaks.

Talsi jālgab jāra mōk
pēlizkēran um kūođliz kultur
historia pierast sūr tāntōks
Se nāgtōb ylzō, ku vansti
Kurzemōs um vōnd tuntōb me-
tal tyō tehnik (baltōd ja
ōdōgalist suomlist voļt vans-
ti kubbist mā entsijid).
Kougimōl um iādōb pēlizkē-
rast ku kūrōd kōņig Lamekin
(ōdōgalist suomlist nim) nīnō

jelami um vond õdõgpūõliz
 Europa brunanikad jēlamiz moj
 all. Iēb set pālõ jarasel-
 tõ, kas pēlizkēra um õdõg-
 alist suomlist dialekt, kuj
 sydāmis yliz saksakiel aiga-
 li, sydāmi līvlist dialekt,
 kas yļļõlēji dialekt vail
 lõunagalist estlist ja līv-
 list kiēd. Mõk pēlizkērast
 siēda āb või vel tieudõ.
 Yks ja tuoi nāgõõb neme
 siē pāl, ku um tiēmi sy-
 damiz līvlist dialektõks (12
 aigastõd sada p. Kr.), mis um
 vond pāgiņ tuoisti, kuj pal-
 diņi uz līvlist dialekt.

"Zemgales Balss" Nr.203,
 3.zept. 1936. aig.
 Prof.emer.mag. A.Gleye.

Mādõltõks.

Kuj knāsõd pāvad ka rāndas lībõd,
 kuj kuldist paistabõd pāva tībõd,
 se minnõn ārmaz um, rāndanajga,
 entš pīemõõ jougõks, neļ vālda, lajga.
 Ku tallõ sadab ama siē pāl lūnda,
 ku rānda pajjõn um oksa pājaz,
 min miēlsõ yd se um knas ja ājaz;
 entš rāndanajgaat ma vel nāb unda.
 Nūorizand.

Sõvvõn lādsõ.

Sygž tulab, iēbõd vīrizõks kõvvõd,

liēdõd jedspēņ vībõd Mārõ touvõd;

jara kaddõbõd sõvvõ tiedõd:

lemmõd jõvgõd, aļļõd liēdõd.-

Mer, mis voļ sõvvõ vāga ja tazi,

laintlimi mārātõb ni, vāggõ kōzzi;

vālda jõvgõ pūontõb pids randõ,

matab jara jāptulst pāliēnd kandõ.-

Tērinž, iē Jumalõks ārmaz sõvvõ!

Lūotõm ku, tallõ mā, mer, sānd nõvvõ, Mõškõd, muškõd, kanamārad,

kievad tež tulub mād jūr vāgiž, Būolgõd, gārband, tikāmārad,

lemkõks ja aļļõdõks liēdõdõks tāgiž Ne mād mõtsis kazabõd,

D.V.

Kaval kūodkāndāji,
 Vanast, ku amatõd vel
 sait mydõt ja ist sāt
 andtõt tiedāmis pierrõ, voļ
 Koreamāļ kavak kūodkāndāji.
 Siēlaigal jeliz knas
 naistpūõļi ja pidiz vōrõdkuo-

dõ. Perimēz juoi ja māngiz
 kārtidi, nai juodiz jēlamist.
 Pāgiņd etist entš sil-
 mad knas naistpūõliz pāl,
 aga ta iz pan siēda mittõ
 miksmõks.

Yd yõl, ku perimēz te-
 giž voļ kuondõst jara lānd
 kārtidi māngam, magiz vōrõskuo-
 das ykšainagi kylali nimkõks
 Kimki.

Ūondžõl, ku perimēz tuļ
 kuodai liēdiz ta entš naiz
 māzõ taptõt.

Kimki sai andtõt kūod-
 kāndājis kāddõ, ja kartõs
 pīnimist tūndiz entšta ūta-
 pajizõks.

Aga kūodkāndāji, vaptliz
 kūolõnt jõvist lebbõ, tōmbiz
 duntš naistpūõliz rīndast ul-
 zõ, ja nāds, ku Kimkizõn um
 duntš kylgs, kyziz tam kādst:

"Kus um siē duntš tup?"

Aga Kimki jūs siēda tuppõ
 ist liēdat.

Siz kaval kūodkāndāji
 amad ymmarkout jēla-
 nikadõn entš duntšid kubbõ
 tūom. Siegiā nant siegamõl
 ja pystiz salliz ka ūta-
 pajiz duntš nant sieggõ. Siz
 ta pan jēgāyd mīen entš
 duntš tāgiž vōtam.

Amad liēdist entš duntšid
 ei pālõ set se duntš, mis
 kūodkāndāji voļ sieggõ pand.

"Aga kiēn duntš siz
 se um?"

"Se um vozanika Tsai
 duntš," kītiz tam kaime.

Siēda set voļ kūodkā-
 ndājizõn vajag. Ta pan Tsai
 vizzõ vōtam ja vizakuoddõ
 panm.

Nāds, ku um aktõt, se
 tapartiz ulzõ, ku voļli knas
 naistpūõliz siēpierast māzõ
 tappõn, ku se āb ūo tam
 ārmastõkst vastõ vōttõn.
 Tsaiõn radlist pā māzõ.

Lapst loul.

Amad jõvist maitsõbõd.

* * *

Ulzāndāji M.Stalte.

Tuoimiji K.Stalte.

Adres: Mazirbe. Latvija.